

УДК 334 (477+520)

Тетяна Лахманюк

УКРАЇНСЬКО-ЯПОНСЬКІ ВІДНОСИНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ (1991–2016 РР.)

У статті проаналізовано договірно-правову базу українсько-японських відносин, досліджено політичні взаємовідносини, висвітлено торговельно-економічне співробітництво України з Японією, розглянуто гуманітарно-культурні зв'язки.

Ключові слова: Україна, Японія, відносини, співробітництво, зовнішня політика.

Із здобуттям Україною незалежності розпочався активний процес формування нової моделі міждержавних відносин. В умовах розбудови й утвердження як України, так і Японії виникає необхідність об'єктивно дослідити складний процес налагодження та розвитку українсько-японських двосторонніх відносин.

Символічно, що 2017 – Рік Японії в Україні проходить у двадцять п'яту річницю встановлення дипломатичних відносин між нашими країнами.

Україну і Японію “ріднять” дві схожі проблеми – окупація Росією української та японської територій, в Україні – Крим і частина Донбасу, в Японії – 4 південні острови Курильської гряди. Напевно саме тому після незаконної анексії Криму Росією, Токіо підтримав Київ і приєднався до всіх західних санкцій проти Російської Федерації [5]. Актуальність наукової розвідки зумовлена тим, що Японія є унікальною країною в Азії, оскільки вона єдина ввела низку обмежувальних санкцій та заходів щодо Росії у відповідь на агресію проти України [2]. В умовах військової агресії РФ проти України допомога Японії стала важливим фактором підтримки суверенітету й обороноздатності України. Обидві країни пережили також катастрофи на атомних електростанціях [5].

Метою статті є аналіз основних подій історії становлення і розвитку українсько-японських міждержавних взаємин. Виходячи з цього, поставлено завдання: висвітлити історико-політичні передумови та чинники налагодження українсько-японської співпраці в нових геополітичних умовах, дослідити основні тенденції процесу формування і розвитку політичних, торговельно-економічних, гуманітарно-культурних зв'язків, механізми формування та реалізації повноцінних двосторонніх відносин, показати місце українсько-японських стосунків у структурі міжнародних відносин.

ти́єктом дослідження виступає історія міжнародних відносин і зовнішньої політики України та Японії в нових геополітичних умовах.

Предмет дослідження – головні напрями і пріоритети двосторонніх відносин між Україною та Японією, основні закономірності і тенденції зародження та розвитку міждержавних взаємин, їх місце у структурі міжнародних відносин.

Японія визнала незалежність України 28 грудня 1991 р. і встановила дипломатичні відносини з нашою державою 26 січня 1992 р. Посольство України в Японії було зареєстровано у вересні 1994 р., а церемонія його офіційного відкриття відбулася 23 березня 1995 р. за участю Міністра закордонних справ України Г. Й. Удовенка під час офіційного візиту Президента України в Японію. Посольство Японії в Україні було відкрито 20 січня 1993 р. [12].

Необхідно зауважити, що “японський напрямок” тих часів лише тільки вимальовувався серед пріоритетів зовнішньої політики України. Цілий ряд обставин перешкоджав повноцінній розбудові взаємовигідних відносин між

Японією та Україною [9, с. 73]. Проте, у всіх документах щодо двосторонніх відносин й односторонніх заявах, які стосувалися України, Японія завжди декларувала, що зацікавлена в розвитку демократії та ринкової економіки у нашій державі [2].

З одного боку, якщо поглянути на кількість візитів і зустрічей на різних рівнях і в різних форматах, діалог між двома країнами був інтенсивний протягом усього часу існування двосторонніх відносин. За цей період було створено відповідні механізми співпраці та координації. У 1999 р. Україна і Японія вирішили започаткувати інститут політичних консультацій на рівні заступників міністрів закордонних справ. Після цього найінтенсивніші політичні контакти між представниками двох країн розвивалися на рівні керівників МЗС, підтвердженням чому став обмін візитами очільників зовнішньополітичних відомств двох країн у 2003 та 2004 р. Пізніше під час візиту тодішнього міністра закордонних справ Японії Таро Асо до Києва (30 червня – 1 липня 2006 р.) було проведено установче засідання Українсько-японського комітету зі співробітництва на рівні міністрів закордонних справ. Такий крок став результатом рішення українсько-японського саміту на найвищому рівні, що відбувся в липні 2005 р. Зустрічі у форматі Українсько-японського комітету зі співробітництва відбувалися в 2008 і 2013 рр. Усього ж на сьогодні було проведено 9 взаємних візитів керівників зовнішньополітичних відомств України та Японії.

Окрім того, за 25 років існування відносин було створено низку інших механізмів співробітництва – Українсько-японська комісія з науково-технічного співробітництва (засідання у 2006, 2011 та 2013 рр.), спільні засідання Комітету з економічного співробітництва Японської федерації бізнесу “Кейданрен” і Координаційної ради з питань економічного співробітництва при Міністерстві економіки України, Парламентська асоціація дружби “Японія–Україна” та депутатська група із міжпарламентських зв’язків із Японією ВРУ. Окремим механізмом співробітництва є інститут міст-побратимів – Одеса–Йокогама (з 1965 р.) і Київ–Кіото (з 1972 р.). Окрім того, йдеться про можливість започаткування інституту побратимства між містами Миколаїв і Нагасакі.

Кількість візитів на найвищому рівні до Японії також може бути гарним індикатором формальної зацікавленості офіційного Києва розвивати відносини з Токіо. Саме в такому ракурсі можна оцінювати перший офіційний візит Президента України Леоніда Кучми до Японії 22–25 березня 1995 р., який увінчався підписанням із прем’єр-міністром Томічі Мураямою “Спільної заяви України та Японії”. Це був перший програмний документ, який визначав пріоритетні напрямки співпраці між двома країнами на майбутнє. Тим самим була започаткована практика підписання спільних заяв як програмних документів розвитку двосторонніх взаємин у рамках самітів на найвищому рівні. 19–24 липня 2005 р. відбувся візит Президента України Віктора Ющенка до Японії, під час якого було підписано Спільну заяву про нове партнерство в XXI ст. Врешті-решт, 18–21 січня 2011 р. Японію з офіційним візитом відвідав Віктор Янукович, у результаті чого було підписано Спільну заяву щодо українсько-японського глобального партнерства. Цей документ і досі залишається основоположним у питаннях українсько-японських взаємин, не зважаючи на те, що ключові положення даної заяви до цього часу були реалізовані [3]. Важливим результатом візиту стало підписання Кредитної угоди між Державним експортно-імпортним банком України та Японським банком міжнародного співробітництва про надання кредиту на суму 8 млрд японських ієн (100 млн дол. США) з метою сприяння експорту товарів і послуг з Японії та підтримки економічного розвитку України [12].

З іншого боку, попередня практика візитів до Японії президентів України чітко показувала, що звичним було здійснення офіційного візиту на початку каденції із метою надати імпульсу відносинам із подальшим його згасанням до обрання нового очільника держави. Більше того, всі вищезгадані програмні документи значною мірою стосувалися не питань двосторонніх відносин як таких, а актуальних питань світової політики. Так само порівняння документів 1995, 2005 і 2011 рр. чітко фіксує фактичну незмінність порядку денного двосторонніх відносин. Окрім того, проголошення в 2011 р. відносин глобального партнерства між Україною та Японією фактично супроводжувалося, як це не парадоксально, зменшенням переліку питань щодо партнерства порівняно із документом 2005 р.

Більше того, подальші кроки України почасти суперечили положенням заяви про глобальне партнерство. Так у 2013–2015 рр. в Україні існувало спецміто на імпорт автомобілів, що викликало протести з боку Японії і змусило її подати відповідне звернення до СОТ, оскільки рішення України суперечило правилам цієї міжнародної організації. Хоча у Спільній заяві про глобальне партнерство 2011 р. Україна та Японія дали зобов'язання взаємно поважати принципи СОТ. Загалом же економічний вимір українсько-японських відносин до останнього часу не викликав особливого оптимізму. Взаємодії в економічній сфері зводилися до імпорту готової продукції із високою доданою вартістю до України замість японських прямих іноземних інвестицій для розвитку місцевої промисловості. Як наслідок, це призводило до значного дисбалансу у взаємній торгівлі на користь Японії [3].

В українському експорті в Японію домінує, головним чином, сировинна продукція з низьким ступенем переробки. Основними експортними позиціями України до Японії є руди та концентрати залізни, алюміній необроблений, титан і вироби з титану та феросплави, які складають загалом близько 80% українського експорту до Японії. Японський імпорт до України сформований, переважно, на основі продукції високотехнологічних виробництв, лівова частка якої припадає на продукцію машинобудування. Перше місце – автомобілі легкові й інші транспортні засоби – 48%. Друге місце – шини та покришки (6%). Третє місце – трансформатори (5%) [17].

Тим самим, на думку і українських, і японських експертів, існуючий потенціал у відносинах між Україною та Японією не використовувався на 90%. При цьому, в більшості випадків така ситуація складається суто через позицію української сторони [3].

Однак війна, яку розв'язала РФ проти України, мала непередбачуваний позитивний вплив на українсько-японські відносини. Це проявилось в активній і принциповій позиції щодо агресії Москви, яку зайняла Японія. Своєю солідарністю з Україною вона продемонструвала у формі активної політичної позиції, а також санкцій та обмежувальних заходів проти Росії. Паралельно із цим офіційний Токіо виступив як один із найбільших донорів фінансової і матеріальної допомоги Україні. Такі кроки відбувалися на тлі інтенсифікації політичного діалогу на всіх рівнях, зокрема на найвищому. 5–6 червня 2015 р. відбувся перший в історії двосторонніх відносин візит Прем'єр-міністра Сіндзо Абе до України, метою якого було перезапустити відносини, а 5–7 квітня 2016 р. Президент П. Порошенко відвідав із робочим візитом Японію [2].

У ході візиту Глава Української держави був прийнятий Імператором Японії Акіхіто, провів переговори і зустрічі з Прем'єр-міністром Японії Сіндзо Абе, Спікером Палати представників Парламенту Японії Тадаморі Осімою, Головою Палати радників Парламенту Японії Масаакі Ямадзакі та Головою японської парламентської Асоціації дружби “Японія–Україна” Ейсуке Морі. У ході зустрічі лідерів двох держав Прем'єр-міністр Японії С. Абе підтвердив позицію уряду

Японії щодо безумовної підтримки суверенітету й територіальної цілісності України та засудження і невизнання незаконної анексії Росією АР Крим, висловив готовність офіційного Токіо до продовження надання фінансової, технічної та гуманітарної допомоги. Окремо Глава уряду Японії наголосив на продовженні офіційним Токіо політики підтримки реалізації важливих реформ в Україні [12]. Як наслідок, сторони вирішили проголосити 2017 рік – роком Японії в Україні. Крім того, в японського бізнесу збільшився інтерес до України після підписання Угоди про ЗВТ із ЄС [3].

У 2005 р. між Японським банком міжнародного співробітництва і Кабінетом міністрів України було підписано угоду щодо розвитку міжнародного аеропорту “Бориспіль” [2]. У 2006 р. розпочато співробітництво з Токійською фондовою біржею. У цьому контексті українська сторона зацікавлена в залученні досвіду японських експертів у розробку концепції ринку цінних паперів в Україні [7, с. 170]. Також у рамках пакету фінансової допомоги від 24 березня 2014 р., який уряд Японії вирішив надати Україні, передбачалося проведення повної реконструкції та модернізації Бортницької станції аерації [2].

Японські інвестиції головним чином зосереджені у сфері продажу й обслуговування транспортних засобів японського виробництва, виробництва комплектуючих для транспортних засобів, а також у виробництві тютюнової продукції (“Джапен Тобако”).

Укладення у 2015 р. ключової двосторонньої Угоди про сприяння і взаємний захист інвестицій між Україною та Японією забезпечило сприятливий клімат для розміщення японських інвестицій в Україні, прикладом чого стало, зокрема, відкриття заводу компанії “Фудзікура” у Львівській області.

У рамках Схеми зелених інвестицій Кіотського протоколу в 2016 р. Національна поліція України отримала від японської сторони партію автомобілів “Міцубісі аутлендер” у гібридній модифікації.

У 2016 р. уряд Японії виділив близько 13,6 млн дол. США безвідплатної допомоги з метою сприяння реабілітації постраждалого населення і відновлення східних регіонів України. Ця допомога призначена на різні проекти, які здійснюються під егідою міжнародних організацій та агентств ООН в Україні й при координації Міністерства регіонального розвитку України [17].

Як бачимо, Японія сьогодні перетворилася на одного з найбільших донорів України. Загальна сума наданої допомоги за майже четверть століття існування двосторонніх відносин нараховує 3 млрд дол. США [2].

З метою започаткування системного довгострокового співробітництва у науково-технічній сфері (НТС) між нашими країнами 15 лютого 2006 р. в Києві було проведено Перше (Установче) засідання Українсько-японської комісії з науково-технічного співробітництва, у ході якого сторони виявили зацікавленість до виконання спільних проектів і висловили готовність сприяти розвитку співпраці шляхом організації спільних семінарів, регулярного обміну між науковцями й експертами, впровадження науково-дослідних проектів і досліджень, зокрема, у таких пріоритетних сферах, як матеріалознавство, нанотехнології, інформаційні технології, науки про життя (включаючи біотехнологію та радіологію), а також енергозберігаючі технології [8, с. 172–173].

З 16 по 19 листопада 2011 р. українська делегація на чолі з Першим заступником Голови Державного агентства з питань науки, інновацій та інформатизації України Б. В. Гриньовим здійснила візит до Японії для участі в Другому засіданні Спільної українсько-японської комісії з питань науково-технічного співробітництва.

Під час засідання було привернуто увагу японських партнерів до чинників, що роблять Україну привабливою у науково-технічній та інноваційній сфері,

зокрема, як один із найбільших в Європі науково-промислових комплексів – від космічних досліджень до нано-технологій, а також на додатковому факторі, який наразі набуває особливої ваги і спостерігається з боку Японії – використання практичного досвіду та потенціалу України стосовно ліквідації наслідків аварії на атомній електростанції.

6 грудня 2013 р. в Києві відбулося Третє засідання українсько-японської комісії з науково-технічного співробітництва [11].

Вагомим інструментом плідної співпраці між нашими країнами у науково-технічній сфері є діяльність Українсько-японського центру (УЯЦ) в Києві. У липні 2005 р. між Міністерством економіки України та МЗС Японії було підписано відповідну Угоду про реалізацію проекту технічного співробітництва “Українсько-японський центр” [8, с. 173].

У квітні 2011 р. відбувся візит офіційних осіб Міністерства сільського господарства Японії на чолі з першим заступником міністра Т. Сінохара до України у м. Народичі, неподалік від Чорнобильської АЕС, з метою ознайомлення зі заходами з дезактивації заражених радіацією сільськогосподарських земель. Члени делегації отримали інформацію про технічні методи очищення від радіоактивного зараження сільськогосподарських земель як досвід упровадження для місцевостей навколо аварійної АЕС “Фукусіма-1” в Японії. Голова японської делегації заявив про готовність співпрацювати з українськими дослідними інститутами щодо відновлення землі навколо Фукусімської АЕС. Вагомою складовою візиту стала зустріч і переговори української делегації з депутатами палати представників Парламенту Японії, котрі у жовтні 2011 р. перебували в Україні з метою вивчення досвіду нашої держави у справі подолання та мінімізації наслідків Чорнобильської катастрофи [15].

Фактично завдяки саме співпраці по лінії Фукусіма–Чорнобиль японці вперше почали масово дізнаватися про Україну, до того як японські ЗМІ почали звертати увагу на нашу країну в контексті українсько-російської війни.

У цілому на допомогу постраждалим від аварії на ЧАЕС Японія виділила 27 млн дол. США. Ця допомога включала в себе закупівлю обладнання і медикаментів [2].

Впродовж останніх років японські організації науково-технічного спрямування здійснюють співпрацю з українськими вченими і науковцями в рамках виділення відповідних грантових програм. Понад 30 установ НАН України виконують спільні наукові проекти, проводять планові дослідження в рамках прямих міжінститутських угод, працюють на лабораторних базах науково-технічних центрів обох країн у галузі матеріалознавства, інформатики, фізики, хімії, біотехнології та біоінформатики, екології тощо.

Важливим аспектом цільової допомоги нашій державі з боку Уряду Японії залишається проведення стажувань й участь українських фахівців із різних міністерств і відомств у навчальних програмах Японського агентства з міжнародного співробітництва (JICA), здійснення японськими спеціалістами окремих досліджень на прохання української сторони. За останні 4 роки стажування на тренінг-курсах JICA пройшли близько 30 українських фахівців у галузі геології, охорони навколишнього середовища, статистики та зовнішньої торгівлі.

За сприяння Японського центру обміну в сфері науки та технологій (JISTEC) понад 35 українських аспірантів і вчених проходили стажування за контрактами у різних провідних науково-технічних установах Японії, зокрема в м. Аукуба.

У листопаді 2013 р. делегація Японського агентства аерокосмічних досліджень (JAXA) відвідала Державне космічне агентство України з метою обговорення перспектив розвитку українсько-японського співробітництва у

космічній сфері. Японська сторона висловила зацікавленість у участі у проєкті “Іоносат” щодо глобального моніторингу динамічних процесів в іоносфері [11].

Значною подією співпраці у галузі культури між Україною та Японією стала участь видатної японської актриси М. Харада в II Київському міжнародному кінофестивалі у травні–червні 2010 р. На постійній основі Японію з гастрольми відвідують молоді талановиті українські музиканти. Так, 11 грудня 2010 р. за підтримки Посольства в м. Сендай відбулися гастролі визнаного у світі диригента Романа Кофмана. 7 квітня 2012 р. в одному з найпрестижніших концертних залів Токіо – Одзі-Холл – відбувся концерт всесвітньо відомої української оперної співачки, професора Віденської консерваторії, колишньої солістки Віденської опери В. Лук’янець [15]. У грудні 2015 р., зокрема, в низці міст країни на чолі з Токіо гастроловав Академічний симфонічний оркестр Національної філармонії України, очолюваний диригентом народним артистом України М. Дядурою.

Вагомий внесок у популяризацію української культури і традицій на території Японії роблять українські бандуристки та співачки О. Степанюк, Н. Гудзій і К. Гудзій, які окрім культурно-мистецьких заходів, активно беруть участь у благодійних акціях, а також різноманітних заходах, які традиційно підтримуються дипустановою [6].

Таким чином, на сьогодні в українсько-японських відносинах відкрилося справжнє вікно можливостей на тлі інтенсифікації політичного діалогу та посилення зацікавленості японського бізнесу щодо потенціалу України. Сіндзо Абе під час візиту до Києва чітко задекларував, що метою його політики щодо України є “відкриття нових сильних сторін партнерства”. Тому принципово важливим є не просто зберегти нинішню позитивну динаміку відносин, а й створити міцну базу для сталого характеру двосторонніх взаємин незалежно від дій третіх сторін. В іншому випадку Україна у своїх відносинах із Японією ризикує знову повторити попередній досвід інтенсифікації діалогу на початку каденції нового очільника держави і його поступове згасання разом із збереженням традиційного порядку денного двосторонніх відносин.

На сьогодні інтереси України та Японії щодо одна одної збігаються і доповнюються, що дає можливість сторонам максимально реалізувати наявний потенціал двосторонніх взаємин [3]. Японія декларує, що основними пріоритетами у відносинах з Україною залишається сприяння проведенню внутрішніх реформ, а також підтримка в протидії російській агресії [2].

Ідентичність підходів із багатьох актуальних міжнародних питань, відсутність будь-яких політичних проблем у двосторонніх зв'язках становлять основу подальшого розвитку взаємовигідних відносин між Україною та Японією в політичній, економічній і гуманітарній сферах.

Список використаних джерел

1. 2017 – Рік Японії в Україні [Електронний ресурс] / Союз юристів України. – Режим доступу: <http://lawyersunion.org.ua/ua/community/news/807> 2. *Белесков М.* Аудит зовнішньої політики. Україна–Японія – партнерство за ядерним нещастям [Електронний ресурс] / Микола Белесков // Європейська правда. – 28 Груд. 2016. – Режим доступу: http://www.eurointegration.com.ua/articles/2016/12/28/7059444/?fb_comment_id=1345145682191636_1346190152087189#f1eeef2ef86e25c 3. *Белесков М.* Аудит зовнішньої політики: Україна–Японія. Дискусійна записка [Електронний ресурс] / Микола Белесков. – 16 Груд. 2016. – Режим доступу: <http://iwrp.org.ua/ukr/public/2213.html> 4. *В Україну з офіційним візитом прибув прем'єр-міністр Японії Сіндзо Абе* [Електронний ресурс] / Українська правда. – 6 Черв. 2015. – Режим доступу: <http://www.pravda.com.ua/news/2015/06/6/7070356/> 5. *Волович О.* Японія – наш надійний друг і глобальний партнер [Електронний ресурс] / Олексій Волович. – 19 Квіт. 2016. – Режим доступу: <http://iac.org.ua/yaponiya-nash-nadiyniy-drug-i-globalniy-partner/> 6. *Культурно-гуманітарне співробітництво між Україною та Японією. Співпраця у галузі культури і спорту* [Електронний

ресурс] / Посольство України в Японії. – Режим доступу: <http://japan.mfa.gov.ua/ua/ukraine-japan/culture> 7. *Лахманюк Т.* Основні тенденції торгівельно-економічної співпраці між Україною та Японією (1991–2011 рр.) // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія / За заг. ред. проф. І. С. Зуляка. – Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – Вип. 1. – Ч. 1. – С. 169–172. 8. *Лахманюк Т.* Співробітництво між Україною та Японією в науково-технічному вимірі (1991–2011 рр.) // Україна–Європа–Світ. Міжнародний збірник наукових праць. Серія: Історія, міжнародні відносини / Гол. ред. Л. М. Алексієвць. – Вип. 13: присвячується 200-річчю від дня народження Тараса Шевченка. – Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – С. 171–175. 9. *Лахманюк Т.* Співробітництво між Україною та Японією в політичному вимірі (1991–2011 рр.) // Україна–Європа–Світ. Міжнародний збірник наукових праць. Серія: Історія, міжнародні відносини / Гол. ред. Л. М. Алексієвць. – Вип. 12. – Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – С. 73–77. 10. *Лахманюк Т.* Україна та Японія: культурне і спортивне співробітництво // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія / За заг. ред. проф. І. С. Зуляка. – Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2015. – Вип. 1. – Ч. 3. – С. 193–196. 11. *Науково-технічне співробітництво між Україною та Японією* [Електронний ресурс] / Посольство України в Японії. – Режим доступу: japan.mfa.gov.ua/ua/ukraine-japan/science 12. *Політичні відносини між Україною та Японією* [Електронний ресурс] / Посольство України в Японії. – Режим доступу: <http://japan.mfa.gov.ua/ua/ukraine-japan/diplomacy> 13. *Порошенко дав старт Року Японії в Україні* [Електронний ресурс] / Адміністрація Президента України. – 11 Січ. 2017. – Режим доступу: <http://ua.112.ua/golovni-novyni/poroshenko-dav-start-roku-yaponii-v-ukraini-364645.html> 14. *Порошенко П.* Українсько-японські відносини наповнюватимуться новим змістом на благо народів обох країн – держави відзначають 25-річчя встановлення дипломатичних відносин [Електронний ресурс] / Президент України Петро Порошенко // Офіційне інтернет-представництво. – 26 Січ. 2017. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/news/ukrayinsko-yaponski-vidnosini-napovnyuvatimutsya-novim-zmist-39758> 15. *Розвиток відносин з Японією. Українсько-японське економічне та політичне співробітництво.* – Режим доступу: http://pidruchniki.com/1518060955656/politologiya/rozvitok_vidnosin_yaponiyeu_ukrayinsko-yaponske_ekonomichne_politichne_spivrobitnitstvo 16. *Сірук М.* Сіндзо Абе: Японія готова розширювати партнерські відносини з новою Україною [Електронний ресурс] / Микола Сірук // “День”. – № 96. – 2015. – Режим доступу: <http://day.kyiv.ua/uk/article/den-planety/sindzo-abe-yaponiya-gotova-rozshyruvaty-partnerski-vidnosyny-z-novoyu> 17. *Торговельно-економічне співробітництво. Стан торговельно-економічних відносин та інвестиційної діяльності між Україною та Японією* [Електронний ресурс] / Посольство України в Японії. – Режим доступу: <http://japan.mfa.gov.ua/ua/ukraine-japan/trade> 18. *Шаповалова О.* Україна–Японія: до 20-річчя встановлення дипломатичних відносин [Електронний ресурс] / О. Шаповалова. – Режим доступу: http://philology.knu.ua/files/library/movni_i_konceptualni/40/66.pdf.

Татьяна Лахманюк

УКРАИНСКО-ЯПОНСКИЕ ОТНОШЕНИЯ НА СОВРЕМЕННОМ ЭТАПЕ (1991–2016 ГГ.)

В статье проанализирована договорно-правовая база украино-японских отношений, исследованы политические взаимоотношения, отражено торгово-экономическое сотрудничество Украины с Японией, рассмотрены гуманитарно-культурные связи.

Ключевые слова: Украина, Япония, отношения, сотрудничество, внешняя политика.

Tetyana Lakhmanyuk

THE UKRAINIAN-JAPANESE RELATIONS AT THE PRESENT STAGE (1991–2016)

The paper analyzes the juridical base of the Ukrainian-Japanese relations, explores political relationships, reflects the trade-and-economic cooperation between Ukraine and Japan, and considers humanitarian-and-cultural connections.

Key words: Ukraine, Japan, relations, cooperation, foreign policy.